

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Az 1878-ik évi párisi világkiállítás.

Alig arattuk le a bécsi közkiállítás babérait, alig hevertük ki annak kudarczait, már a tengeren túlról hívtak nemzetközi versenyre s míg ez még javában folyik, addig „a civilizatio központja“ Páris már lerakta az 1878-iki világkiállítás alapkövét, mesés gyorsasággal emeli a béke műveinek szánt palotát, sőt — ha igaz — már ki is jelelte azon tért, melyet minden egyes nemzet életrealósága — versenyképességének bemutatására fenntartott.

E lázas tevékenység a külföld államait is mozgásba hozta s világszerte megindultak a tárgyalások, kezdetét vette a serény és komoly munka.

Magyarország kormánya is, hogy a nagy mozgalom készületlenül ne találja, megtette a kezdeményező lépést, a mennyiben a földmivelés, ipar és kereskedelmi m. kir. minister — jelenleg ezen ministerium vezetésével megbizott **Trefort Ágoston** közoktatási minister ur ő nmlga — 622 elnöki szám alatt idei september 2-ről Magyarország kereskedelmi és iparkamarái, valamint nevezetesebb gazdasági egyleteihez a következő felszólítást intézte:

„Franciaország 1878-ban nemzetközi világtárlatot rendez.

E világtárlatban leendő résztvételre Magyarország is nyert meghívást.

Habár a jelenlegi politikai és pénzügyi viszonyok e meghívás el- vagy el nem fogadására vonatkozó végleges elhatározást nehezítik, mégis sokkal

nagyobb nemzetgazdasági fontosságot kell tulajdonitanom a célba vett újabb világversenynek, mintsem hogy elmulaszthatnám az erre hivatott közegek és testületék szakszerű nézeteivel már ez idő szerint megismerkedni és magamnak biztos tájékozást szerezni arról, hogy valjon számithat-e ezen világtárlat a termelő közönség körében azon rokonszenv és áldozatkészségre, mely az utolsó európai világtárlat alkalmával kivivott szép eredménnyel szemben az ország méltó fellépését és képviseltetését biztosítani képes. —

Tudva van (czimed) előtt, hogy az országot ez évben sujtott elemi csapások, a kereskedelem és ipar általános pangása és az utolsó évek kriziseinek még jelenleg is érezhető következményei ugy a kormányt, valamint az egyes polgárt a lehető takarékosságra kényszerítik.

Oly beruházások és kiadások, melyek kedvezőbb viszonyok közt mindenki által elődázhatlanoknak ismertetnének el, — említett okból, kell hogy elhalasztassanak — szóval az ország jelenlegi állapota kettős megfontolást igényel a kormány mindazon intézkedéseinél, melyek nagyobb mérvű kiadást vonnak maguk után.

Azért midőn egyrészt nem tagadhatni, hogy a tervezett párisi világtárlat Magyarországra, különösen mint földmivelő országra nézve gabona, liszt, erdészeti termények és borkiviteli képességünket tekintve nagy fontossággal bír, midőn továbbá álta-

lánosan elismert tény, hogy Franciaország kitűnő gyári- és kézműipar készítményeinek megismerlése és tanulmányozása hazai iparosaink izlésének fejlesztésére, újabb iparágak meghonosítására és szorosabb üzleti összeköttetések létesítésére a legkedvezőbb befolyást gyakorolná, ugy másrészt tény, hogy az említett viszonyokat tekintve, az ország e vállalat költségeihez legjobb esetben csak csekély mérvben fog járulhatni és az e célra megkívántató hitelt csak a legszűkebben fogja a törvényhozástól igénybe vehetni.

Ezeket (ezimed) tájékoztatására előre bocsátva, felkérem, hogy a párisi kiállítás ügyét tanulmányozás tárgyává tévén, engem folyó hó 15-éig az iránt értesíteni sziveskedjék, valjon:

1-ör. Szükségesnek, avagy kívánatosnak tartja-e, hogy Magyarország az 1878-iki világtárlatban részt vegyen?

2-ör. Van-e alapos kilátás arra nézve, hogy az egyes ágak megfelelő képviseltetése mellett a kiállító közönségben a kellő áldozatkészségre és kiállítási hajlamra számíthatni?

3-ör. Ez esetben az ország képviseltetését az összes kiállítási csoportokra, vagy csak azon kiállítási tárgyakra véli-e kiterjesztendőnek, melyek hazánkban nagyobb virágzásnak örvendenek?

4-er. Magyarország képviseltetése esetében a költségek lejjebb szállítása céljából nem tartja-e kívánatosnak ott, hol a tárgyak természete és térfogata ezt engedi, a gyűjteményes (collectiv) kiállításoknak csoportonként leendő rendezését?

5-ör. A kiállítandó tárgyaknak elküldés előtti előleges megbíráltatását illetőleg (ezimednek) mi a véleménye?"

Ezen felszólítást erdélyi gazdasági egyletünk igazgató választmánya f. évi szeptemberhó 13-án tartott ülésében vette beható tárgyalás alá s arra — a kolozsvári t. kereskedelmi és iparkamarával egyetértőleg — a következőkben válaszolt:

ad 1. Az erdélyi gazdasági egylet tekintve a nemzetek culturalis versengésének kiszámíthatatlan előnyeit, ép oly kívánatosnak, mint szükségesnek tartja, hogy Magyarország az 1878-iki párisi vilákiállításán méltó részt vegyen.

ad 2. Azon esetben, ha a nmlgu ministerium a kiállítási ügy intézését vidékek vagy országrészek

szerint decentralizálni hajlandó lenne — az életrevaló kereskedelmi és iparkamarák és gazdasági egyletek remélhetőleg mindent el fognak követni arra nézve, hogy a kiállításban mennyiségileg és minőségileg jól legyünk képviselve és véleményünk szerint, ugy a nevezett testületek, mint a kiállítók egyenként az installatio és képviselet költségeit szivesen fognák hordozni, ha viszont a nmlgu ministerium a helypénz elengedését kieszközölni, a szállítási költséget pedig országos alapból fedezni sziveskednék.

ad 3. Ezen decentralizatio mikénti szervezésére nézve legcélszerűbbnek vélnők egy szakértő enquete mielőbbi összehívását, mely a jelzett kérdésen kívül egyáltalában a kiállítási ügy minden részletének mikénti keresztülvitelével behatóan foglalkoznék, mert csak így lehet reménylenünk, hogy tárlatunk nem véletlenül összetákol, ugy szólván összefüggés nélküli tömeget, — hanem átgondolt egészet, közgazdasági állapotunk híu képét fogja nyújtani.

ad 4. Nemcsak költségkimelésből, hanem tanulmányi szempontból is kívánatosnak, sőt szükségesnek tartjuk, hogy az arra való tárgyak csoportonként gyűjteményes kiállításban legyenek elrendezve és bemutatva; de lehetőleg statistikai adatokkal, térképekkel, esetleg röpiratokkal, szakmunkákkal illusztrálva, miután csakis ezeknek feltüntetése biztosíthat a kiállított tárgyaknak maradandó emléket. A gyűjteményes kiállítás azonban csak a közönséggel szemben birjon érvénnyel — a jury ítélete alá minden egyes tárgy külön lesz bocsátandó.

ad 5. A kiállítandó tárgyak előleges megbíráltatását célszerűnek tartjuk, mely bírálati teendőt — természetesen teljes felelősség terhe alatt — vidékenként a hivatott közegekre, az említett kamarák és egyletekre vélnők bizhatni, sőt egyszersmint célszerűnek látnók nevezett közegeket már eleve oda utasítani, hogy oly tárgynak, mely előreláthatólag az igényeknek bármely tekintetben nem fog megfelelni — már kiszemelését, elkészítését is meggátolják, nehogy az illető ok nélküli költségnek, vagy kudarcnak legyen kitéve.

Ezeket előre bocsátva, magára a kiállításra nézve a következőket jegyezzük meg: az 1878-iki párisi vilákiállítás 90 osztályra osztott 9 csoportot különböztet meg, ugymint: I. Művészet. II. Nevelés

oktatás és a könyvnyomdászat anyagai s eljárási módjai. III. Butor és ahhoz való. IV. Szövetek és kelmék, ruha és ahhoz való. V. Kivonatos iparok (industries extractives), nyersanyagok és feldolgozva. VI. A gépészet eszközei s eljárási módjai. VII. Tápszerek. VIII. Mezőgazdaság és haltenyésztés. IX. Kertészet. Az 1873-iki bécsi világtárlat tudvalevőleg 26 csoportra oszlott, hivatalosan meg nem állapított alosztályokkal; Páris mint halljuk nagyobb részletezést mutat fel, a mi az anyag áttekinthetőségét minden esetre könnyíteni fogja. A gazdaközönséget érdeklő tárgyak az öt utóbb említett csoportokban foglalnak helyet, névszerint az V. csoportban: Kivonatos iparok, nyers anyagok és feldolgozva: a 44 osztályban: Az erdészeti és faipar termékei és a 46 osztályban: Emberi tápul nem szolgáló mezőgazdasági termékek. A VI. csoportnak: A gépészet eszközei és eljárási módjai, két osztálya bir reánk nézve érdeklő, úgy mint az 51-ik: Az erdő- és mezőgazdasági üzlet anyagai s eljárási módjai és az 52-ik osztály: A gazdasági gépészet anyagai s eljárási módjai. A VII. csoport: Tápszerek — két osztályt kivéve — egészen a miénk, ide tart a 69. osztály: Kalászos növények, lisztes termékek és azok hulladékai; 71. osztály: Zsíros tápszerek, tejgazdasági termékek, tojás; 72. osztály: Hus és hal; 73. osztály: Főzelék és gyümölcs; végre 75. osztály: Erjedt italok. A VIII. csoport: Mezőgazdaság és haltenyésztés, kilencz osztályba van sorozva; 76. osztály: a mezőgazdasági üzletek és iparüzletek mintái; 77. osztály: lovak, szamarak, öszvérek sat., 78. osztály: szarvasmarhák, bivalok; 79. osztály: juhok, kecskék; 80. osztály: sertések,

házi nyulak; 81. osztály: házi szárnyasok; 82. osztály: kutyák; 83. osztály: hasznos és ártalmas rovarok és 84. osztály: halak, héjanczok és puhányok. A IX. és utolsó csoport: Kertészet; osztályozása a következő: 85. osztály: üvegházak és a kertészet anyagai; 86. osztály: virág és disznövények; 87. osztály: vetemények; 88. osztály: gyümölcs és gyümölcseselemek; 89. osztály: erdei magvak és növények, végre 90. osztály: üvegházi növények. A részletes programot, mihelyest annak hiteles hivatalos szövegét birjuk, azonnal közölni fogjuk, addig is szolgáljon e néhány sor tájékoztató felvilágosításul. —

Magyar kormányunk ministertanácsa behatóan tárgyalta a párisi meghívást és mint örömmel értesülünk, kedvezőtlen pénzügyi viszonyaink daczára is köteletségének ismerendi, Magyarországnak méltó részvételét úgy erkölcsileg, mint anyagilag előmozdítani s gyámolítani, mely célból annak idején kelően intézkedni illetőleg a szükséges előterjesztéseket a törvényhozásnak bemutatni elhatározta.

Soraink befejezéséül még azt jelezhetjük, hogy biztos forrásból merített hír szerint, a jelen cikkben említett és kért világtárlati enquête valószínűleg még október hóban Budapesten meg fog tartatni, mely alkalommal a ministerium az ország minden vidékéről alapos és hiteles értesülést nyervén a kiállítás ügye felől, a hivatott szakértők véleménye és tanácsa által támogatva biztosabban fog elindulhatni a maga elé tűzött uton; minélfogva alapos reményünk van, hogy Szent István koronájának összes tartományai az 1878-iki párisi kiállításon tartalmasan, gondosan és díszesen lesznek képviselve.

T A R S A L G Ó.

Szőlészeti statistika.

II. Középmarosi borvidék.

c.) Aranyosi kerület.

Az Aranyos két partja balra a parti helyek csak bészárolag Madrévig, jobbra a mellékvölgyekkel.

Helységei:

1.) Szind 15 hold 10 □ öl területen mészköves agyagtalajban, termel özvegy Nagy Lajosné 500 □ öl r. rieslinget, 500 □ öl traminer, és asztali szőlőt, 1200 □ öl sauvignon és semillon blancot; Bors Albert 600 □ öl traminert, a többi vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 12 hectoliter jó bort; elkél helyt és Tordán 12 frton hectoliterje, mivelése kerül 80 frtba-holdanként.

2.) Torda-Koppánd, 3 hold 854 □ öl területen mészköves agyagtalajban termel vegyes hazai faj szőlőkből karikán, holdanként 12 hectoliter közönséges bort, kerül mivelése 80 frtba, elkél helyt saját használatukra.

3.) Mészkő 70 hold 590 □ öl területen mészköves agyagtalajban termel Tamási Péter 1 hold r. rieslinget és leánykát, a többi vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 12 hectoliter jó bort; mivelése kerül 80 frtba, elkél helyt és Tordán 12 frton hectoliterje.

4.) Felső-Szt.-Mihályfalva 6 hold 1393 □ öl területen mészköves agyagtalajban termel vegyes hazai faj szőlőkből karikán, holdanként 10 hectoliter közönséges bort, mivelése kerül 80 frtba, elkél helyt saját használatukra.

5.) Alsó-Szt.-Mihályfalva 15 hold 190 öl területen meszes agyagtalajban termel román lelkész Moldován 1 hold rigolirozott földben rajnai rieslinget, a többi vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 10 hectoliter közönséges bort; mivélése kerül 80 frtba, elkél helyt saját használatukra.

6.) Várfalva 29 hold 85 öl területen meszes agyagtalajban termel vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 10 hectoliter közönséges bort; mivélése kerül 70 frtba, elkél helyt 10 frton hectoliterje.

7.) Kövend 33 hold 608 öl területen mészköves agyagtalajban termel vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 10 hectoliter közönséges bort; mivélése kerül 70 frtba, elkél helyt 7 frton hectoliterje.

8.) Aranyos-Rákos 26 hold 1146 öl területen mészköves agyagtalajban termel vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 10 hectoliter közönséges bort; mivélése kerül 70 frtba, elkél helyt 7 frton hectoliterje.

9.) Bányon 147 hold területen meszes palás agyagtalajban termel Gál Miklós 16 hold 200 öl r. rieslinget, Csegezi Ferencz 940 öl r. rieslinget, Pálfi Máté 160 öl r. rieslinget; a többi vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 12 hectoliter jó bort, mivélése kerül 70 frtba, elkél helyt és Tordán 12 frton hectoliterje.

10.) Singfalva, 16 hold 154 öl területen mészköves agyagtalajban termel vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 10 hectoliter közönséges bort mivélése kerül 70 frtba, elkél helyt, a tulajdonosok felhasználják.

11.) Torda 555 hold, 118 öl területen termel meszes és palás agyagtalajban 42 hold 196 öl rigolirozva beültetett fajszőlőt a külön kimutatás szerint,*) a többi vegyes hazai faj szőlőkből 515 hold 738 öl karikán, holdanként 12 hectoliter részint kitünő, részint jeles, részint jó bort; mivélése kerül holdanként 90 frtba, elkél helyt, a jeles rieslinget 40 frton is adták hectoliterjét, a többi 10 frton elmegy hectoliterje.

Mint e számokból látható Tordán a szőlészeti ipar kitünő szorgalommal gyakoroltatik, minek azon örvendetes eredménye van, hogy a régibb időben kevésse ismeretes tordai bor — ma már hirre kapott és több kiállításon elsőrendű kitüntéseket nyert.

12.) Egerbegy 65 hold 1307 öl területen termel meszes és palás agyagtalajban:

Ménasági János 700 öl rieslinget, traminer és leányka szőlőt.

Tolvaj József 400 öl rieslinget,

Szatmári Ferencz 800 öl rieslinget,

Simonfi Jenő 238 öl riesling és somszőlőt.

Gr. Teleki Gusztáv 10 hold rieslinget,

3 hold traminer,

8 hold muscat lunel és alexandriai muskotályt.

Beteg Ferencz 4 hold r. riesling és kevés asztali

szőlőt. A többi vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 12 hectoliter kitünő bort termel, mivélése kerül 80 frtba, elkél helyt és Tordára 20 frton hectoliterje.

13.) Gyéres. Paget János a keresztes mezőn csekély emelkedésű helyen termel 5 hold bordeauxi szőlőt kövecses agyagtalajban, ezen kívül próbának ültetett:

250 öl rieslinget,

250 öl oportot,

250 öl leánykát,

220 öl croquant muskotályt,

250 öl pineau blanc,

250 öl füszeres traminer,

800 öl sauvignon és semillont.

Mind ezen fajszőlőkből Guyot rendszer szerint mivelve szűr holdanként 10 hectoliter kitünő bort; mivélése kerül 80 frtba, elkél Kolozsvárra hectoliterje 40 frton.

Megjegyzendő, hogy itt a szorgalom és okszerű mivéléssel, jeles fajszőlőkkel, nem nagyon kedvező fekvésben is, kitünő borokat lehet előállítani, a mi másoknak utmutató példál szolgálhat.

14.) Aranyos-Lóna 136 hold 1390 öl területű mész és palás vegyületű agyagtalajban termel Duha Kristóf 500 öl rieslinget. Pap Gyula 3 hold rieslinget, a többi vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 12 hectoliter jeles bort, mivélése kerül 80 frtba, elkél Tordára és Egerbegyre 10 frton hectoliterje.

15.) Gerend 38 hold 1435 öl területen palás agyagtalajban termel gróf Spanochi Károlyné 10 hold r. rieslinget, 1 hold traminer, 1200 öl muskotályt és 1 hold oportot.

Hegedüs Lajos ref. lelkész 1 hold olasz rieslinget.

Lovász Péter . . . 800 öl olasz rieslinget.

László Samu . . . 800 öl olasz rieslinget.

A többi vegyes hazai faj szőlőkből karikán holdanként 12 hectoliter kitünő bort; mivélése kerül 90 frtba, elkél helyt és Kolozsvárt hectoliterje 15 frton.

16.) Kecze 3 hold 400 öl területen termel vegyes hazai fajszőlőkből palás agyagtalajban karikán, holdanként 10 hectoliter jeles bort; mivélése kerül 80 frtba, elkél helyt, a tulajdonosok fogyasztják.

17.) Hadrév, 40 hold 1200 öl területen meszes palás agyagtalajban termel Szilvási Béla 9 hold rajnai rieslinget, 1 hold oportot, 1 hold traminer, 1 hold som, 1 hold muskotály, 1/4 hold bakatot.

Miksa Imre 2 hold olasz rieslinget, 9 hold rajnai rieslinget, 1 hold oportot, 1 hold muskotályt, 1 hold traminer; a többi vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 12 hectoliter kitünő bort, elkél Kolozsvárra hectoliterje 25 frton, mivélése kerül 80 frtba.

18.) Vajda-Szeg 5 hold, 127 öl területen agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikán, holdanként 10 hectoliter jó bort; mivélése kerül 70 frtba, elkél helyt a tulajdonosok között saját használatukra.

*) Ezen érdekes kimutatást hely szűke miatt jövőre külön kell közölnünk. Szerk.

Az erdélyrészi községi faiskolák állapota 1876 májushó 31-éig.

A törvényhatóság megnevezése	A törvényhatóság				Ujon kiadva		Czéljaira nem alkalmas		Czéljaitól elvonva		Évek óta semmi munkásság		Munkásságot kifejt			A törvényhatóságban a faiskola állapota			Átlag a faiskola <input type="checkbox"/> öltre esik csemete
	Van összesen	Tett jelentést	Nem tett jelentést	Nincs faiskola	községben	<input type="checkbox"/> öl	községben	<input type="checkbox"/> öl	községben	<input type="checkbox"/> öl	községben	<input type="checkbox"/> öl	község	<input type="checkbox"/> ölön	szám- szerinti facsemete	község	<input type="checkbox"/> öl	szám- szerinti facsemete	
Alsó-Fehérmegye . . .	202	184	18	78	41	61510	—	—	—	—	15	22751	10	11104	1123	106	95375	1123	0 ¹⁶
Aranyosszék . . .	22	17	5	—	2	1400	—	—	—	—	5	1595	10	6829	1534	17	9824	1584	0 ¹⁶
Belső-Szolnokmegye	197	163	34	21	102	80258	—	—	3	1800	13	7692	24	12552	10083	142	102302	12996	0 ¹²
Beszterczevidék . . .	24	22	2	—	5	936	—	—	—	—	2	2040	15	8574	8514	22	11547	8600	0 ⁷⁵
Brassóvidék . . .	23	13	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	12	7702	7093	12	7702	7093	0 ⁹²
Csikszék . . .	68	58	10	6	30	10751	—	—	—	—	7	6605	15	8401	10110	52	25757	10967	0 ⁴²
Dobokamegye . . .	164	24	140	2	9	10020	—	—	2	6900	5	2634	6	3147	480	22	22701	820	0 ⁰³
Felső-Fehérmegye . .	74	60	14	28	16	7582	—	—	1	125	4	390	11	3488	1270	32	11585	1560	0 ⁰¹
Fogarasvidék . . .	81	72	9	16	30	9609	—	—	1	200	3	520	22	6938	2725	56	17267	3839	0 ²²
Háromszék . . .	96	90	6	29	50	43593	—	—	—	—	4	3760	7	5705	3094	61	53058	5630	0 ¹⁰
Hunyadmegye . . .	355	174	181	160	11	5215	—	—	—	—	—	—	3	1320	126	14	6535	363	0 ⁰⁵
Kőhalomszék . . .	18	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolozsmegye . . .	210	182	28	119	36	29249	—	—	3	1130	10	5638	14	9180	1802	63	45197	2934	0 ⁰⁸
Küküllőmegye . . .	114	—	114	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marosszék . . .	125	122	3	16	32	16910	—	—	5	1433	27	12240	32	17933	4777	96	48516	4935	0 ¹⁰
Medgyesszék . . .	29	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Sinkszék . . .	22	20	2	1	1	411	—	—	1	420	1	440	17	7164	6182	20	8435	6302	0 ⁷⁴
Naszódvidék . . .	45	40	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	40	16863	13624	40	16863	13624	0 ⁹⁵
Szászsebeszék . . .	11	2	9	—	2	320	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	320	—	0 ⁰⁰
Szászvárosszék . . .	16	13	3	8	4	1351	—	—	1	769	—	—	—	—	—	5	2120	430	0 ²⁰
Szebenszék . . .	44	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Segesvárszék . . .	20	1	19	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szerdahelyszék . . .	11	3	8	—	3	295	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	295	50	0 ¹⁰
Tordamegye . . .	177	162	15	45	91	53526	—	—	2	3800	6	3416	18	7943	2576	117	68685	7520	0 ¹⁰
Udvarhelyszék . . .	126	114	12	8	103	88023	—	—	—	—	1	200	2	2889	756	106	91112	4408	0 ⁰⁵
Ujgyházszék . . .	13	11	2	1	5	706	—	—	—	—	1	100	4	826	288	10	1632	301	0 ¹²
Összesen . . .	2287	1547	740	545	573	421665	—	—	19	16577	104	70021	262	138558	76157	988	646828	95079	0 ²¹
Égész Magyarországon	12555	8845	3710	2317	2169	1505216	40	33140	477	315595	1123	922015	2583	3026839	8134813	6392	5682377	8481620	1 ¹⁴

A fent közölt érdekes adatokat községi faiskolai ministeri biztos Lukácsy Sándornak jelentéséből vontuk ki, melyről már lapunk múlt száma röviden megemlékezett. Sajnálattal kell constatálnunk, hogy Kőhalomszék, Küküllőmegye, Medgyes- és Szebenszékben egy jelentés sem, Segesvárszékben pedig csak egy jelentés érkezett be. A faiskolai terület kihasználása még nagyon sok kívánni valót hagy fenn, átlagban az erdélyi országgrészben egy öltre 0²¹ facsemete esik, miglen egész Magyarországon 1¹⁴. A maximumot Naszód vidéke, hol 0⁹², a minimumot Szászsebeszék mutatja, hol 0⁰⁰ facsemete esik egy öl faiskolai területre.

Bevégezve a kies aranyosi kerületet, egy szerény, de igazságon alapult véleményt vagyok bátor e szép aranyosmenti heglánczolatra nézve kockáztatni, kimondva azt, hogy e bőrvidek aranyosi kerületén találta meg a rajnai riesling-szőlő saját Johannesbergjét, és ha a Tordától Hadrévig 4 mértföld hosszában terjedő heglánczolatot szakértő vizsgálatra méltatjuk, mindent fellelünk benne, mi a rieslingre nézve otthonos és kedvező; kitünő palás agyagtalaj, mely a nyirkot hosszasan megtartja, a kigyózdó Aranyos ködszerű kigőzölgése jótékonyan hat a mentében terülő szőlős heglánczolatra: elég meleg égélj arra, hogy a riesling szőlő jól megérjék, de meg ne asszék, hanem nemes rothadásba menjen át. Eleven példaként a tordai nemcsak egy helyen, de különböző tulajdonosoknál található egyenlő jellemű kitünő riesling borok nyujtanak bizonyítékot, nemkülönben a hadrévi borok is, mely a pincze-egyletnél kitünősége miatt első közzé soroztatott.

Ezt a főbb tulajdonosok, mint gróf Teleki Gusztáv és gróf Spanochi átlátva, nagy mennyiségű riesling építményekkel haladnak elő, mint a jelen statistikai kimutatás is bizonyítja, szolgáljon a követésre méltó példa világító szövetnekül azokra nézve, kik e vidéken netalan szőlőt szándékoznak ültetni.

Fekete Pál,
szőlészeti vándortanár.

E G Y V E L E G.

* Erdélyi gazdasági egylet. Az erdélyi gazdasági egylet 1876-ik évi október hó 2-án d. e. 11 órakor igazgató választmányi ülést tart az egyleti irodában, (belközéputca 13. sz. Gróf Mikó Imre háza), melyre a t. tagok ezennel tiszteletteljesen meghivatnak.

* „Szőlészet“ czim alatt a közelebb lefolyt nemzetközi statistikai kongresszus alkalmával egy nagyon érdekes munka osztatott ki, mely az 1869-ben Hágában tartott VII. nemzetközi statistikai kongresszus megbízásából készült és a nemzetközi statistika szőlészeti részének első kötetéből: „Magyarország szőlészeti statistikája 1860.—1873“ áll. A 402 lapra terjedő nagy szorgalommal összeállított dolgozat szerkesztője Kéleti Károly, ministeri tanácsos és az orsz. magy. kir. statistikai hivatal főnöke. A számos táblázat mellett két színezett térképet találunk, egyik mutatja Magyarország szőlőterületét, a másik ugyanazt, de a termelt bor színe szerint. Az anyag a következő fejezetekben van feldolgozva: Bevezetés és általánosak I. A szőlőterület. II. Az egyes szőlővidékek. III. A szőlők talaja és az éghajlat. IV. A szőlőfajok. V. A szőlők mivélése. VI. A szüret, sajtolás és mustkészítés. VII. A bortermelés 1861. évtől 1872-ig. VIII. A bor nemei. IX. A pinczekezelés és borkészítés. X. A bor árai. XI. A szőlészet költségei. XII. A szőlészet jövedelme. XIII. A szőlő- és borkereskedés. XIV. A szőlészettel és borászattal foglalkozó népesség és társadalmi viszonyai. XV. Összehasonlítások a külfölddel. XVI. Az 1873-iki bortermelés Magyarországon. XVII. Magyarország szőlőtermelő községei. — Ajánljuk az érdekes munkát a szőlőgazdáink szíves figyelmébe.

* A selyemhernyót legújabbban a villanyosság segélyével keltik ki tojásából. A parmai se-

lyemtenyészsde főnöke ugyanis azon észleletet tette, hogy a selyemhernyó kikelése 10—12 nappal gyorsítható és 40% hernyó nyerhető az által, ha a tojások egy Holtz-féle villanygép negatív folyamának 8—10 perczre kitétetnek. Ez első sikerült lépés arra indítja a szakembereket, hogy ezen eljárással a baromfi kikelése s a magfélék csíráztatásának gyorsítása érdekében kísérletet tesznek.

— A hangya, mint a méhek ellensége. A hangyák igen gyakran ártalmukra vannak a méheknek s ezek ellen a következő eljárást ajánljuk: vegyünk egy szivacsot és hintsük be lyukacsait porrá tört fehér czukorral és tegyük azon helyre, hol a hangyák vannak. Mihelyt a hangyák a czukor ottlétét észreveszik, mind a szivacs lyukaiba tódulnak, hogy a czukrot onnan elszállítsák. Ha észre vesszük, hogy a szivacsban sok hangya van, vegyük fel és mártsuk forró vízbe. Ezen eljárás ismételve, kipisztítja a hangyákat. (G. N.)

* A Romániával kötött keresk. szerződés részleteiből gazdáinkat a következők érdeklik: Ezen egyezmény szerint a Romániából érkező áruk ezentúl a legnagyobb kedvezményben részesülő nemzetek számára biztosított vámok alá esnek; de ezen fölül a Románia határán át érkező áruk közül a következők még nagyobb kedvezményben is részesülnek: ugyanis a gabona vámmentes, a bor 100 kilogrammonként 5 frt 26 kr. vámot fizet és az állatok azon vámok alá esnek, melyek a Németország szabad forgalmából jövő állatok számára jelenleg fennállanak, azaz: az állatok vámjá darabonként: ökör és bikánál 2 frt, tehénél 1 frt 50 kr., ürü 25 kr., borjú, juh és kecske vámmentes, sertés 1 frt, malacz 15 kr., ló és csikó vámmentes. A magyar korona országaiból Romániába bevitt áruk közül egészen vámmentesek: (a többiek kihagyásával) gabonaneműek általában és liszt, épületesfa, nyers bőrök, kőszén, (lignit stb.), gőzgépek általában, állók és mozgók, mindenféle földművelési gépek és eszközök, mindenféle gépek, melyek valamely mesterség vagy iparágúzéshez szükségesek, fagygyu és abból származó termények, (stearin, olein stb.), általában minden stearingyertyák és szappankészítéshez szükséges nyersanyagok, valamint az azok készítéséhez szükséges mellékanyagok, mindenféle rongyok, festő anyagok és ez ipárnak szükséges vegyszert termények. Az állatoknak Romániába való bevitelénél legfeljebb azon fent kitett vámok fizetendők, melyek nálunk a Németország szabad forgalmából érkező állatok után szedettek, a bor pedig 5 1/2 % -os értékvám alá esik. A részünkre ezen felül biztosított szerződéses vámok a kereskedelmi egyezménynek (1876. évi XIX. t. cz.) B. alatti mellékletében felsorolva. Valamennyi sem jelen hirdetményben, sem az épen most idézett B. mellékletben meg nem nevezett áru addig is, míg az egyezmény értelmében készitendő specifikus vámokat magában foglaló vámtarifla létre nem jő, miről annak idejében értesítés történend, az érték 7% -ának megfelelő vámot fizet.

* A medgyesi gazdasági fiók-egylet ugyancsak Medgyesén októberhó 3-án és 4-én gyümölcs- és szőlőkiállítást rendez. A medgyesi gazdasági fiók-egylet egyuttal október 3-án közgyűlést tart, mely alkalommal Ehrlich tanár a szőlőiskolák nukénti berendezéséről fog felolvasást tartani.

* Irodalmi mozgalmak Kolozsvártt. Legújabb városunkban nagymérvű irodalmi mozgalom támadt, melyről röviden és tárgyilagosan tudomást venni, kartársi kötelességünknek tartjuk. „Ébredés“ cím alatt f. évi októberhő 1-től kezdve több erdélyi főur mint lapalapító és Asboth János szerkesztése mellett egy politikai napilap fog megindulni, mely a kiadott program szerint „egészben azon párt elveit fogadja el, melynek vezére az államférfiúi magasrendű hivatottsága s jelleme által a politikai ellenfeleit is tiszteletre kényszerítő báró Sennyei Pál, ezen párt keretében s a mennyeiben külön viszonyainkkal fogva szükséges esetről esetre ettől függetlenül is, létjogunkat első sorban az anyagi érdekek, még pedig különösen az erdélyi anyagi érdekek előmozdításában fogja védelmezni“. — Az „Ébredés“ diszes kiállításban ünnepet és vasárnapot követő napokon kívül megjelenik mindennap egész iven, előfizetési ára egy évre 16 frt, félévre 8 frt, negyedévre 4 frt, egy óra 1 frt 50 kr., gyűjtőknek a kiadó, Stein János, hat példány után tiszteletpéldánnyal szolgál. — A „Kelet“ szerkesztője Békéssy Károly: „Sport“ czimen októberhő kezdetével új hetilapot fog megindítani. E lap a „Királyhágón innen: kerületi tűzoltószövetség“, a „kolozsvári tornavivoda“ és „Lövészegylet“ hivatalos közlönye lesz, tárgyát a tűzoltás, vadászat, czéllövészet, halászat, löverseny, torna, vívás, zásás, csolnakázás, korcsolyázás és táncz fogja képezni. Czélja a nemesebb sport elősorolt fajainak felkarolása és népszerűsítése által a nemzetes irányu társulati szellem felébresztésére, a művelt polgári osztályban egy új, testben és lélekben erős nemzedék létrejövetelére hatni. E czél előmozdítására máris tekintélyes munkatársakat sikerült a szerkesztőnek megnyerni; ilyenek: Legid. gr. Bethlen János, Sámi László, Szász Domokos, Szász Béla, Gamauf Vilmos, Chappon Lajos, Nyárádi Lajos, Dr. Haller Károly, Bodor László, Kővári Mihály, Gámán Zsigmond, Mentovics Ferencz, Bartha Lajos, Bartha János urak, végül Móricz István, ki a lap főmunkatársa lesz. Az első szám f. évi október 14-én egy egész iven jelenik meg és a „Kelet“ ingyen mellékletét fogja képezni. Ára külön küldve egy évre 4 frt, negyedévre 1 frt. — „Hölgyfutár“ cím alatt október elsőjétől kezdve K. Papp Miklós szerkesztése mellett egy új szépirodalmi hetilap fog megindulni, mely a „Magyar Polgár“nak ingyen melléklete lesz. A „Hölgyfutár“ megjelenik minden csütörtökön, egy egész nagy iven. Munkatársak lesznek a többek között: Tisza László, Sámi László, gr. Teleki Sándor, Hegedüs Sándor, Hegedüs István, György Aladár, Tussai Gábor, Sámi Lászlóné, Fangh Istvánné, Moldován Gergely, Nagy János, Szathmári György stb. A lapra külön is előfizethetni évnegyedre 1 frt 50 kr., félévre 3 frt, egész évre 6 frt. Féléves előfizetők 2 frt, egész évesek 4 frt ingyen könyvilletéket kapnak. — Mindezen vállalatokat ajánljuk az irántuk érdeklődő t. közönség méltányló figyelmébe s pártolásába.

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Csik-Szereda, K.-Fehérvár, Naszód, Sz.-Udvarhely és Vajdahenyad újabb hetivásáraitól tudósítást nem vettünk; a dévái gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések. Eladó vetőmag.

September elején kezdve eladó mintegy 50—60 hectoliter gonddal tovább kezelt **Mokri búza**; hectolitere zsákostul a nagy-enyedi indóházánál feladva 10 frt 50 kr. o. ért. Ára vagy megküldendő vagy utánvétre kérek meghatalmazást.

Utolsó posta Nagy-Enyed, Maros-Gombás.

(24) (3—3) **Csont Béla,**
gazdatiszt.

U. i. Mustra kívánatra bérmentve küldetik.

Gyümölcs-csemete és szőlővessző

(26) **eladás.** (1—3)


A zámí jószágigazgatóságnál (Zám, az első erdélyi vasut állomása) több ezer legnemesebb fajú

gyümölcs-csemete

és jól gyökereztetett

szőlővessző

eladó.

 Kívánatra részletes árjegyzék díjtalanul és bérmentve nyerhető

(25) **Lóvásár.** (1—1)

A kolozsvári cs. k. remonta sorozó bizottság közhírré teszi, hogy mintegy 80 drb. lovassági remontára szüksége lévén, oktobertől kezdve hetenként kétszer és pedig hétfőn és csütörtökön ilyen lovakat vesz. Megjegyzendő, hogy csak 4 $\frac{1}{2}$, 5 $\frac{1}{2}$ és 6 $\frac{1}{2}$ évesek, jó és erős lovak fogadtatnak el. Árukat 200 frttól 300 frtig, tisztí lovakat 350 frtig készpénzzel fizeti.

Kolozsvártt, szept. 24. 1876.

Alexandrowicz,
elnök, cs. k. alezredes.

Tauffer Ferencz

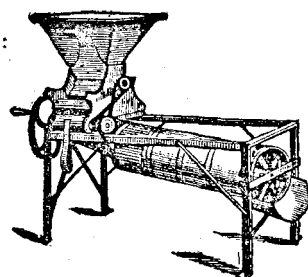
Kolozsvártt.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplőgépjeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkoly választó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(39—52)

Az eredeti Mayer-féle TRIEURÖK



(20)

(4—4)

konkoly és búkkönytől vagy kívánatra egyszerre konkoly, búkköny és zabtól is a búzát vagy rozst tisztítják tökéletesen.

Jó tálalás

a legtisztább búzáért, hulladék egy jó búza szem nélkül, legnagyobb munkaképesség.

legolcsóbb árak

készpénzben vagy időre

GROSSMANN J.-nél

Budapest. vácsi körút 34. szám.

Lóerejű cséplőgépek, „Aspirations tarares“ gabonatisztító gépek, fecskendők és szivattyúk raktára.

Piaci árak.

A héti vásár		Egy hectoliter (=1.62 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
helye	napja	tiszta búza	elegy búza	rozsa	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhasus
ára krajczárookban											
Beszterce	sept. 25.	560	380	380	—	300	330	260	120	320	28
Brassó	aug. 5.	720	520	440	340	180	400	—	—	—	36
Csik-Szereda	sept. 13.	834	692	550	450	200	500	400	180	125	32
Déas	sept. 26.	720	675	420	—	180	330	520	155	450	32
Déva	sept. 23.	910	710	700	500	1000	540	460	150	136	30
Erzsébetváros	sept. 23.	640	490	440	—	110	450	240	120	300	34
Gy.-Sz.-Miklós	sept. 23.	775	550	425	350	230	425	205	35	—	28
Fogarás	sept. 22.	720	460	400	—	220	440	250	140	360	36
K.-Fehérvár	sept. 16.	800	610	550	—	300	450	340	170	300	36
Kolozsvár	sept. 28.	710	520	455	—	192	360	220	150	450	40
M.-Vásárhely	sept. 21.	584	352	371	205	200	290	180	80	325	34
Naszód	máj. 9.	540	540	550	330	260	425	150	110	125	30
Nagy-Enyed	sept. 21.	800	650	550	—	276	425	215	50	444	36
N.-Szeben	sept. 26.	670	540	425	160	250	430	100	—	350	37
S.-Sz.-György	sept. 25.	750	600	450	320	160	450	180	60	220	30
Szamosújvár	sept. 25.	795	425	440	—	245	430	300	75	400	30
Sz.-Régen	sept. 21.	760	500	475	330	255	360	310	120	220	32
Sz.-Udvarhely	sept. 19.	780	560	520	—	250	433	150	50	200	32
Torda	sept. 23.	780	600	375	—	180	250	180	90	367	—
V.-Hunyad	sept. 16.	790	580	500	—	—	500	200	100	600	32

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

16/16 lap	széri hirdeteskör											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—	—
7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—	—
3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—	—
1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—	—
—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50	—

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM:

Az 1878-ik évi párisi világkiállítás. — Társalgó. — Szőlészeti statistika. — Az erdélyi községi faiskolák állapota 1876 május 31-éig. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaci árak.